

Zitierhinweis

Hlaváček, Ivan: Rezension über: Martina Hartmann / Claudia Märkl (eds.), Von Kreuzburg nach München. Horst Fuhrmann - Lebensstationen eines Historikers, Köln: Böhlau, 2013, in: Český časopis historický, 2014, 1, S. 156-157, DOI: 10.15463/rec.1189726930

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

příklad Petra Figula Jablonského pro Jablonné nad Orlicí, Jiřího Rychnovského, Františka M. Pelcla a Karla Poláčka pro Rychnov nad Kněžnou, historika Františka Lützowa pro Žamberk či diplomata Josefa Korbela pro Letohrad. Na tematice a době vzniku medailí a pamětních desek (od šedesátých let 20. století do současnosti) lze dobře sledovat podíl výrazné umělecké osobnosti, ale i zadavatelských samosprávných orgánů na utváření kulturní krajiny a na zdůraznění vybraných míst paměti na přelomu 20. a 21. století.

Knihu doslova nabitou cennými ikonografickými prameny doprovodil slovním komentářem Petr Vorel. Nenapsal rutinní úvod, nýbrž esej o tvůrčí činnosti a o symbolickém poselství, které se do ní promítá. Nastínil vývoj osobnosti Zdeňka Kolářského od činnosti železnobrodského skláře přes pražská umělecká studia, během nichž si osvojil širokou paletu žánrů od monumentální sochařské tvorby po grafiku, až po programové soustředění na figurální plastiku a medailérskou tvorbu. Vorlův výklad nahlíží na Kolářského tvorbu také očima numismatika (ostatně mincovní tematika určila i název knihy) a vysoko cení jeho ztvárnění československé tříkoruny z roku 1964. Pohledem historika sleduje Kolářského dílo jako odraz proměn české společnosti právě proto, že tento umělec vedle volné tvorby realizoval mnoho zakázek kulturních, školských a jiných organizací, takže zachytil měnící se akcenty, jež byly v průběhu deseti let kladeny na zpřítomnění různých stránek minulosti. Důležitou pomůcku pro vystižení těchto souvislostí tvoří soupis všech vyobrazených děl s datací, popisem a údaji o zadavatelích umělecké realizace.

Knihy je rovněž zajímavou ukázkou cílevědomé vědecko-pedagogické činnosti. Navazuje na studentskou práci, vzniklou v Ústavu historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice; Petr Horáček tam připravil na základě pramenů přehled díla Z. Kolářského, jež umělec doplnil a rozšířil na podkladě vlastní dokumentace a osobního archivu. Petr

Horáček se k tématu vrátil a nápaditě zpracoval analytické rejstříky k tomuto rozsáhlému dílu. Nejde jen o obvyklé indexy jmenný, místní a věcný (kupodivu v tom posledním chybí odkaz na krásnou tříkorunu, vyobrazenou na s. 24), ale také o rejstřík organizací a objektů, s nimiž umělecké realizace Z. Kolářského souvisejí, a dokonce i o rejstřík událostí, jež Z. Kolářský zachytil. Soustava rejstříků vytváří klíč, který účelně propojuje zájem o dějiny umění s obecným hlediskem historickým. Výpravná publikace se i v tomto ohledu může stát podnětem k následování všude tam, kde se historici rozhodnou zmapovat rozsáhlé soubory uměleckých děl a využít je jako nezastupitelné historické prameny.

J. Pánek

Středověk

Von Kreuzburg nach München.

Horst Fuhrmann – Lebensstationen eines Historikers

Hg. von Martina HARTMANN –
Claudia MÄRTL, Köln-Weimar-Wien,
Böhlau 2013, 157 s. + 1 foto,
ISBN 978-3-412-22134-8.

Monumenta Germaniae Historica jsou pojmem nejen pro každého medievistu, ale vlastně (věřím) pro každého historika. A skoro totéž lze říci o osobě Horsta Fuhrmanna (1926–2011), jejich dlouholetého prezidenta (1971–1994), který byl ovšem i mimo MGH významným veřejným kulturním činitelem, mj. i prezidentem Bavorské akademie věd. Dne 13. července 2013 se konalo vzpomínkové kolokvium k uctění jeho památky a již v říjnu téhož roku (!) jsme dostali do rukou sličnou a pietní knížku s přednesenými příspěvky, které byly věnovány tomu rodáku ze slezského, dnes polského Kluczborku. Sedmi předními německými specialisty bylo zhodnoceno jeho významné dílo vědecké i organizační v MGH i mimo ně (je třeba zejména

uvést dvě historiografické práce, které napsal o svých předchůdcích v 19. století, jež jsou nabádavou četbou i pro badatele v dějinách 19. věku, ale čtou se i jako beletrie). Referenti po úvodních slovech současné prezidentky MGH Claudie Mártl sledovali jeho hlavní aktivity. Před činností v MGH to byla jeho profesorská kariéra v Tübingen (Herwig John), dále s Monumenty souběžná profesura v Řezně (Franz Fuchs). Vlastnímu působení v největší a nejtradičnější ediční „dílňě“ pro středověkou historii věnoval pozornost jeho bezprostřední nástupce Rudolf Schieffer, aby poté jeho podíl na fungování mnichovského Historisches Kolleg ve funkci předsedy jeho kuratoria zachytil Helmut Neuhaus. Fuhrmannův celkový profil jako historika zachytil Wilfried Hartmann, osobní vzpomínkou na něj přispěl Markus Wesche. Na závěr se Johannes Fried v nejrozsáhlejší příspěvku sborníku zamyslel nad interpretací dvou významných raně středověkých textů v kontextu činů Karla Velikého (Karl der Große. Rom und Aachen. Actus beati Silvestri und Constitutum Constantini als Wegweiser zur Pfalz Karls des Großen, s. 99–157).

Česká medievistika se s Horstem Fuhrmannem setkávala častěji. Zde snad jen stačí upozornit na řadu přednášek českých autorů, které byly vydány v doslova gigantické řadě tzv. Fälschungen im Mittelalter, kongresu, který se v Mnichově konal v roce 1986 (vyšly v šesti svazcích o dva roky později). Ale ještě alespoň jedno Fuhrmannovo dílo je třeba zmínit, totiž jeho třísvazkový Einfluß und Verbreitung der pseudoisidorischen Fälschungen (1972–1974), přinášející značně více i v obecnějším kontextu, než by bylo možno z titulku vyčíst (zejména mám na mysli středověké pojetí listinných a jiných falz).

I. Hlaváček

Dalibor HAVEL

Katalog listů a listin k VII. dílu Českého diplomataře I. (Zpracování diplomatického materiálu pro období květen 1283 – květen 1297)

Brno, Matice moravská pro Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura 2011, 432 s., ISBN 978-80-86488-87-5.

Práce Dalibora Havla představuje další krok ve vydávání Českého diplomataře. Jedná se o první díl katalogu s listinným a listovým materiálem, který bude obsažen v dalším svazku edice CDB. Kromě toho se publikace skládá z konkordancí a obsáhlé bibliografie, přičemž rejstřík je plánován až do druhého dílu.

Konkrétně v Katalogu najdeme přehled diplomatického materiálu z let 1283 až 1297, a to podle datace, formy dochování, stručného obsahu listiny, odkazu na místo uložení či starší edice, identifikaci písařské ruky a zmínku o pečeti. Jednoznačně lze konstatovat, že bohemikální materiál, určený pro ediční zpracování sedmého dílu CDB, tak již podle současného stavu a obsahu katalogu v mnohém nejen rozšíří naše poznání, ale – už za této fáze – významně doplní stále hojně využívanou ale již nepostačující regestovou edici Josefa Emlera z konce 19. století. Zpřístupněno je zde totiž značné množství informací o listinách a listech, jež původní starší edice (zvláště RBM) neznají a historiografie s nimi pracovala spíše výjimečně nebo vůbec. Havlova práce navíc stojí na rozsáhlých paleografických rozborech, jež vyšly coby samostatné studie a položily i základ pro monografii autora, a které významně posouvají bádání o podobě písemné praxe v této době. Badatelům pak právě tyto výsledky přinášejí rovněž četnější možnosti na poli interpretace psaného textu, a to nejen při identifikaci falz, ale rovněž při sledování vlivu jednotlivců, resp. písařských individualit či skupin – i mimo pražský dvůr – v rámci psané kultury, vývoje diplomatiky a písma do konce 13. století.